

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
CENTRUL EDUCAȚIONAL PRO DIDACTICA

CURRICULUM OPȚIONAL PENTRU CLASELE PRIMARE

Titlul disciplinei: O ORĂ PENTRU LECTURĂ

Aria Curriculară: LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Autori:

Olga Cosovan, dr. conf. univ.
Tatiana Cartaleanu, dr. conf. univ.

Chișinău
2015

PRELIMINARII

Problema pe care și-o pun deseori învățătorii și profesorii este calea optimă de atingere a obiectivelor curriculare prin aplicarea tehnicilor interactive, inclusiv a celor de gândire critică. Strategia de dezvoltare a gândirii critice, declarată prin sloganul *Să educăm cititori reflexivi*, cadrează perfect cu unele dintre obiectivele curriculare ale disciplinei *limba română*. Finalitățile educaționale urmărite de această disciplină în procesul desfășurării lecturii se subordonează, în linii mari, competenței-cheie *comunicarea în limba de instruire*. Capacitatea de a înțelege un text la lectură, necesară pentru orice activități intelectuale ulterioare, își are locul legal în trama educațională. Lectura diverselor texte și interpretarea lor constituie o premisă sigură pentru acumularea informației și pentru procesarea ei: elevul care poate înțelege la lectură un text și poate sistematiza informația receptată astfel are șansa de a accesa mai ușor orice gen de materii școlare. De asemenea, lectura și înțelegerea textelor este parte din formarea lingvistică și literar-artistică.

Asimilarea unităților noi ale vocabularului prin descifrarea lor în interiorul textului, introducerea acestor unități în vocabularul activ și dezvoltarea simțului limbii formează un vorbitor elevat, cult, gata să înțeleagă sensul unui cuvânt în context sau să descifreze expresia utilizată de alții. Cît privește alt aspect al formării, cel al educării unui cititor, credem că selecția de texte propuse sau recomandate trebuie să aibă nu numai valoare educativă, prin problematică, mesaj, exemple promovate, ci și să corespundă unor standarde de calitate estetică.

Descifrarea unui text mai puțin linear, perceperea expresivității limbajului și asimilarea *artei cuvântului* pregătește pentru contactul cu alte arte, unde vor fi, de asemenea, coduri și elemente estetice care vor avea nevoie de descifrări și comentarii.

Viziunea promovată prin cursul opțional *O oră pentru lectură* se edifică pe ideea de a desfășura anumite lecții-activități didactice urmărind obiective oarecum diferite de cele formulate pentru cursul de bază. Învățătorii vor putea selecta din auxiliarul didactic activitățile adecvate clasei în care predau, valorificând potențialul formativ al textelor propuse. Pe de altă parte, orice activitate de lectură va viza, implicit, asimilarea de către elevi a unor tehnici de muncă intelectuală care, cu timpul, vor deveni o achiziție din domeniul „a ști să înveți”.

REPERE CONCEPTUALE ALE DISCIPLINEI

Curriculumul la limba și literatura română în școala primară reprezintă un concept integrator al disciplinei, redimensionat pe un parcurs didactic modern și sistematic. Deoarece o competență nu se formează la o singură disciplină, la o singură oră sau pe parcurs de un semestru, oportunitatea de a extinde anumite activități didactice (din varii motive și cu diferite argumente plauzibile) sau de a aprofunda un aspect al conținutului ar trebui să-i dea fiecărui învățător ocazia de a proiecta un demers educațional personalizat pentru clasa pe care o instruiște la moment.

Totodată, achizițiile de vocabular și de lecturi nu se vor limita la orele de limbă și literatură română (și istoria, și matematica, și științele contribuie la aceste achiziții), nici nu se încheie la orele de studiu instituționalizat. În acest cadru, asimilarea unor tehnici de muncă intelectuală, aplicate de fiecare dată în baza unui text de altă factură decât precedentele, va stimula interesul copiilor pentru *procesul* învățării prin lectură și pentru *produsele* rezultate din lectură.

Recomandăm cursul respectiv pentru elevii din clasa a IV. Iată argumentele noastre: (1) Dacă privim trama educațională a elevului care parcurge ciclul primar, constatăm că spre finele clasei a III-a elevul dispune de anumite competențe care îi vor permite să privească lectura ca pe o activitate „de plăcere”, care nu îi mai solicită efortul procesului în sine. (2) Elevul își va completa vocabularul activ, va asimila termenii inerenți demersului analitic, va citi și va comenta/interpreta numeroase texte literare și nonliterare, pregătindu-se pentru următoarea treaptă de școlarizare.

COMPETENȚE-CHEIE/TRANSVERSALE DEZVOLTATE ÎN CADRUL DISCIPLINEI

Continuând și valorificând firesc competențele formate în cadrul disciplinelor din curriculumul obligatoriu, cursul propus va contribui la formarea/dezvoltarea unor competențe-cheie:

Competențe de comunicare în limba română

- Competența de a percepe și asimila noi unități de vocabular.
- Competența de lectură și interpretare a unor texte literare și nonliterare.
- Competența de a lansa opinii cu un conținut atitudinal, versus textele citite.

Competențe de a învăța, a ști să înveți

- Competența de învățare a limbii de instruire (a limbii române) prin lectura textelor de diferite genuri și specii.

Competențe de autocunoaștere și autorealizare

- Competența de participare la formarea sa ca lector și vorbitor, prin lectura monitorizată și independentă.

Competențe interpersonale, civice, morale

- Competența de a colabora în grup/ echipă, a înțelege/ percepe și respecta opiniile colegilor săi în diverse situații de comunicare.

Competențe culturale, interculturale (de a recepta și de a crea valori)

- Competența de receptare a literaturii/culturii naționale și a culturilor europene.
- Competența de receptare și angajare, în comunicarea orală și scrisă, a anumitor valori interculturale.

Competențe acțional-strategice

- Competența de a comunica adecvat în limba română, participând la procesul propriei formări ca vorbitor și cititor avizat.

Competențe digitale, în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale (TIC)

- Competența de utilizare, la nivel elementar, a anumitor servicii electronice, inclusiv rețeaua Internet, pentru documentare în domeniul limbii și literaturii române, pentru rezolvarea unor sarcini on-line, în conformitate cu unitățile de conținut la disciplină, inclusiv realizarea unor asocieri ale literaturii cu alte arte.

COMPETENȚA GENERALĂ A DISCIPLINEI

Receptarea mesajelor scrise și a imaginilor, folosind strategii de lectură adecvate textelor propuse, dovedind interes pentru conținutul și forma de expunere.

COMPETENȚELE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI

- a) Receptarea și producerea mesajelor orale, folosind strategii de comunicare adecvate.
- b) Manifestarea interesului pentru cunoașterea lumii prin lectură.
- c) Producerea mesajelor scrise, prin aplicarea unor strategii specifice.

CONȚINUTURI RECOMANDATE

Nr. UD	Subiectele unității didactice (UD)	Numărul de ore recomandat
1.	Trecerea în revistă a achizițiilor de lectură și a interesului elevilor pentru anumite tipuri de cărți. Prezentarea cărții preferate. Trasarea obiectivelor cursului opțional. Evaluarea inițială a competenței lectorale a elevilor care au absolvit clasa a III-a (în baza sugestiilor de la p.61-63).	4
2.	Lectura textelor narative de mici dimensiuni. Discuția pre lectorală. Acumularea vocabularului necesar înțelegerii la lectură. <i>Darul invizibil</i> de Paulo Coelho. <i>Bambusul chinezesc</i> .	4
3.	Lectura textelor narative și informative, care necesită comentariu. Valorificarea aprofundată a lexicului implicat. Comentariul circumstanțelor spațiotemporale ale acțiunii. <i>Pescuitul cu ostia</i> de Emilia Dumitrescu <i>La Praga</i> de Paulo Coelho <i>Rolul presei</i> <i>Locuința zilelor</i> de Marcel Olinescu	6
4.	Lectura textelor care evocă realități puțin familiare copiilor. Valorificarea temelor și a problemelor. <i>Educația de perși</i> de Xenofon. Lectura ghidată a textelor narative. <i>Ginghis Han și șoimul său</i> . Elaborarea planului simplu de idei. Expunerea detaliată a conținutului. Expunerea rezumativă a conținutului.	6
5.	Abordarea didactică a textului poetic. Poezii despre lucruri familiare. <i>Focul</i> de George Călinescu. Promovarea unei viziuni inedite asupra lumii. <i>Șirul</i> de Ana Blandiana. <i>Tăcerea</i> de Ion Pillat. Scriere în baza textelor poetice.	5
6.	Lectura textului narativ de proporții. <i>Dîrzul soldățel de plumb</i> de H. Ch. Andersen. Aplicarea tehnicii <i>Presupunerea prin termeni</i> pentru lectura basmelor. Prezentarea unui basm citit independent.	5
7.	Evaluarea progresului școlar al fiecărui elev (în baza sugestiilor de la p.63-66).	4

SUGESTII METODOLOGICE DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Lectura, ca una dintre activitățile de bază ale elevului în școală, rămîne pentru toată viața un proces prin care adultul nu doar cunoaște lucruri importante pentru realizarea sa profesională, ci și receptează sisteme coerente de imagini, valori promovate în limbaj artistic. Contactul direct cu cîteva texte literare reprezentative, în alte circumstanțe și prin alte strategii decît la lecțiile de limbă și literatură română, trebuie să cultive cititorul și să încheie o etapă în formarea acestuia.

Strategia de desfășurare a orelor pe care o recomandăm se sprijină pe următoarele repere:

- a) Realizarea demersului didactic pe text, respectîndu-se, în activități disparate și în modul, cadrul ERRE, astfel ca elevii să-și poată contura o viziune asupra setului de texte, pregătindu-se pentru receptarea ulterioară, în gimnaziu, a cunoștințelor de literatură. Altfel spus, spre deosebire de manualul de limbă și literatură română, care pornește de pe alte principii la eșalonarea textelor, acest curs va pune alături texte care sînt de aceeași factură ca gen și specie, iar elevii vor sesiza analogiile și diferențele dintre variate texte, fără a pune în uz termenii de teorie literară.
- b) Aplicarea la ore a tehnicilor interactive, cu orientare spre reacția cititorului, manifestarea și verbalizarea punctului propriu de vedere, creativitate. Plăcerea lecturii unor texte care rezistă în timp și sînt adecvate vârstei, care sînt scrise sau traduse reușit în limba română trebuie să domine procesul. Nu recuperarea lecturii ca alfabetizare, nici exercițiile sumare de înțelegere a textului artistic, ci comunicarea personalizată în baza celor citite sînt cu adevărat formatoare..
- c) Valorificarea diferitelor feluri de lectură – de la cognitivă la scenică – va impune, la această etapă de școlarizare, să se insiste asupra sonorizării calitative a textelor, inclusiv ca intonație adecvată și articulare corectă în limba română.
- d) Utilizarea mijloacelor adiacente, menite să contribuie la descifrarea sensurilor textului: imagini, informații, secvențe muzicale, care azi mai mult decît la momentul elaborării cărții sînt accesibile în sistemul educațional.
- e) Evaluarea curentă se va face în baza corectitudinii realizării sarcinilor propuse. Evaluarea inițială și finală este chemată să determine progresul fiecărui elev, în raport cu sine însuși, pe durata unui an de școlarizare.

BIBLIOGRAFIE

1. Armstrong, Thomas. *Ești mai inteligent decât crezi: un ghid al inteligențelor multiple, pentru copii*. București: Curtea Veche, 2011.
2. Cartaleanu, Tatiana; Cosovan, Olga; Goraș-Postică, Viorica; Lîsenco, Sergiu; Sclifos, Lia. *Formare de competențe prin strategii didactice interactive*. Chișinău: Centrul Educațional *Pro Didactica*, 2008.
3. Cartaleanu, Tatiana; Cosovan, Olga. *O oră pentru lectură: Ghid pentru învățători*. Chișinău: Centrul Educațional *Pro Didactica*, 2006.
4. Pamfil, Alina. *Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare*. Pitești: *Paralela 45*, 2009.
5. Temple 2001: Temple, Ch. et al. *Inițiere în metodologia Lectură și scriere pentru dezvoltarea gândirii critice*. Supliment al revistei *Didactica Pro...*, 2001, nr.1.
6. Temple 2002: Temple, Ch. et al. *Învățare prin colaborare*. Supliment al revistei *Didactica Pro...*, 2002, nr.7.
7. Temple 2003: Temple Ch. et al. *Aplicarea tehnicilor LSDGC*. Supliment al revistei *Didactica Pro...*, 2003, nr.2.

* SUPORTUL DIDACTIC AL DISCIPLINEI SE FOCUSEAZĂ PE AUXILIARUL DIDACTIC „O ORĂ PENTRU LECTURĂ”, EDITAT DE CENTRUL EDUCAȚIONAL *PRO DIDACTICA* ÎN 2006.